ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
ДЕПУТАТЫ

ДЕПУТАТ
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
201__жылғы «___»___________
№ _____________

010000, Астана, Мажилис Парламента
«___» _____________201__года
№ _____________

09.11.2017-ғы № ДС-269 шығыс хаты

8.11.2017 ж. жарияланды.

Қазақстан Республикасының
Еңбек және халықты
әлеуметтік қорғау министрі
Т.Қ.Дүйсеноваға

Депутаттық сауал
Құрметті Тамара Қасымқызы!

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне оралмандардан үндеу хат келіп түсті. Бұлар 1991-92 жылдары елге оралған, Моңғолиядан көшіп келген қандастарымыз. Олар өздерінің зейнетақымен қамтамасыз етілуге қатысты туындаған жағдайларға қатты алаңдап отырғандарын хабарлады.

Еліміз тәуелсіздігін жариялағаннан бастап шет елдердегі отандастарымыздың елге оралуына барлық жағдайларды жасап, мемлекеттік дәрежеде көмек көрсетілді. Салихалы жүргізілген мемлекеттік саясаттың нәтижесінде осы уақыттар ішінде Қазақстанға миллионнан астам отандастарымыз оралып, еліміздегі демографиялық ахуалдың едәуір жақсаруына әсер етті.

Дегенмен, мемлекет тарапынан қаншама қолдау көрсетілді десек те, көші-қон мәселесінде шешімін таппай жатқан мәселелер де баршылық. Соның бірі – Моңғолиядан келген оралмандардың еңбек өтілінің есептелмеуіне қатысты болып отыр.

Оралмандардың зейнетақы және әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері Қазақстан азаматтарымен бірдей «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен реттеледі. Заң бойынша оралмандар Қазақстан азаматтығының болуына не болмауына қарамастан, ел азаматтарымен бірдей зейнетақымен қамсыздандырылу құқығын пайдаланады. Заңнамаға сәйкес зейнетақының мөлшері еңбек өтіліне және зейнет алды кезеңінде алған орташа айлық табысына байланысты болады.

Алайда, 2014 жылғы 8 сәуірден бастап Қазақстан мен Моңғолия арасында жасалған әлеуметтік қамсыздандыру саласындағы ынтымақтастық туралы Келісімнің күшінің жойылуына байланысты Моңғолиядан оралған оралмандардың зейнетақысы күрт төмендеп кеткен.

09.11.2017 ЭҚАБЖ МО (7.21.2 нұсқасы)

Себеп, оралмандардың Моңғолиядағы еңбек өтілінің есепке алынбауынан болып отыр.

Мысалы, үндеу хат авторлары Моңғолиядағы мемлекеттік қызметте 46 жыл еңбек өтілі бар Шаяхмет Бұрханұлы 12 850 теңге жәрдемақы алса, сол секілді еңбек өтілдері есепке алынбай жәрдемақымен отырған оралмандар Сәлменұлы Жұқан мен Қабылқызы Балапан да 11 000 теңге көлеміндегі жәрдемақыны қанағат тұтуға мәжбүр болып отыр.

Мемлекеттер арасындағы бұл келіспеушіліктер ең алдымен бұқара халыққа соққы болып тиюде. БАҚ-ның деректеріне сүйенетін болсақ Моңғолияның Әлеуметтік қамсыздандыру министрлігі екі Тараптың арасындағы Келісімнің күшін жою туралы бастамашылықты Қазақстан Үкіметі тарапынан болғанын, ал Моңғол Тарабы аталған Келісім бойынша ынтымақтастықты одан әрі жалғастыруға әзір екендігін мәлімдеген.

Бұл мәселе жұртшылық арасында, БАҚ-да өте қызу талқылануда. Оралмандардың еңбек өтілінің есептелмеуі, яғни Қазақстан мен Монғолия арасында жасалған әлеуметтік қамсыздандыру саласындағы ынтымақтастық туралы бұл Келісімнің күшінің жойылуы осы елден Қазақстанға қоныс аударып жатқан қандастарымыздың көшінің тоқтауына әкеліп соғуы мүмкін.

Құрметті Тамара Қасымқызы! Үкімет қай кезде де ең бірінші ұлттық мүддені, яғни мемлекеттік мүддені басшылыққа алуы тиіс. Сондықтан «Халық коммунистері» фракциясы Сізден осы мәселені Үкіметтің карауына шығаруыңызды және оның маңыздылығын ескере отырып, шешімін табуға ықпал етуіңізді сұрайды.

Депутаттық сауалды Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіппен қарап, жауап қайтаруыңызды сұраймыз.

Қосымша: 3 парақ.

Құрметпен,
Мәжілістегі ҚКХП
«Халық коммунистері»
Фракциясының мүшелері

Ж.Ахметбеков
Г.Баймаханова
В.Косарев
А.Қоңыров
М. Магеррамов
И.Смирнова
Т.Сыздықов

Орынд. Н.Көшербай
тел: 74-62-15

***ҚР-ның Президенті Н.Ә.Назарбаев* сізге,**
1. (ҚР-нын Еңбек,әлеуметтік даму министрі Т.Дюсенова аркылы жазбаша,накты жауап алу үшін),
2. (ҚР.Президент аппаратының басшысынан,орынбасарынан,заң,адам құқығы,көші кон саласы бөлімдері басшылары аркылы жазбаша накты жауап алу үшін)
ҚР-ның Парламентінің Сенаты төрағасы Қ.Токаев сізге,
(Заң,құқық комитеті аркылы жазбаша накты накты жауап алу үшін)
ҚР-ның Парламентінің Мәжілісі төрағасы Н.Нигматуллин сізге,
(Заң,құқық және Әлеуметтік қорғау комитеті арқылы жазбаша накты накты жауап алу үшін)
***ҚР.Парламенті Мәжілісінің депутаттары ретінде*:**
***Әбдіров Н.М.* сізге және *Иксанова Г.М.* сізге,**
***Карақұсова Г.Ж.* сізге және *Ахметбеков Ж.Ә.* сізге**
(арнайы сенімді,жауапты,сауатты,әділ депутттар ретінде таңдап,жауап бергізердеп зор сеніммен сіздерге жеке-жеке арызданамыз!)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ АППАРАТЫ
кіріс № ЖТ-Б-2570 2
2017.30.10

1. **Шаяхмет Бұрқанұлынан,**28.11.1953-ж/т,казак,Жоғарғы білімді заңгер,инженер гидрогеолог,инженер геолог,экономист,саясаткер,қоғам кайраткері,1991-жылы алғаш ел бастап көшірген,жүрек кан тамырлары аурунан мүгедек болып калған,көп балаы отбасының отағасы,**жұмыссыз, мемлекеттік кызметте істеген 46 жылғы стажы бар,**зейнетакысыз калып,бар жоғы - 12850 тенге жәрдемақы ғана алатын,баспанасыз,ел баскарған сіздерше болғанда «*Монгол бомж*»-ыдан,ЖСН: 531128350302; моб: +77014448462. **+77774612046.**

2. **Жұхан Салменнен,** 5.05.1954-ж/т,казак,Монғолияның тумасы,1992-жылы өз күшімен көшіп келген оралман, жұмыссыз, зейнетакысыз калған,ҚР-на келіп еңбегі бағаланбай далада калған,сіздердің сауатсыз бізді мазак ойын етіп,әдейлеп өтірік көші кон саясатпен алдап,арбау аркылы колдан жасаған,сіздерше болғанда «*Монгол бомж*» -ыдан, Павлодар облысы,Парамоновка ауылы,Маяковская-28/2 үй тұрғынынан, ЖСН: 540515350553; тел: 8 (71837) 40401. моб: +77774609180; +77747606417;

Арыз.

Біз **Сәлменұлы Жұқан Қабылкызы Балапан**-екеміз ҚР-на **1992**-жылы көшіп,ағайын-туыстарымызбен шама келгенше жиналып тарихи Отанымызға сеніп көшіп келдік.Келе мал бақтык.Ел катарлы еш уайым кайғысыз өмір сүрдік,балаларымызды оқыттық,жеткіздік,мамандандырдык.Үлкендер бакилык болып,үлкені біз болып қалдық.Шамамызша тыртысып,еңбек еттік.Сол келген жылдан бері үйде отырған жокпыз. Кемпіріміз екемізде еңбек еттік.Тіршілік жағдайымызды жасадық.Ауыл,ел сыйлайды.Ауылдың үлкендерінің біріміз. Тек,өлім-жітімде,тойда,бірдеңеге жинала қалсақ уайым кайғымыз,кеңесіміз,айтатынымыз зейнетакысыз көші конның өтірік саясаты құрбаны болғанымыз,**картайғанда 11 000 теңге ғана алып,«*Монгол бомж*»-болып**, кемсітуді көріп,3-сорттың қазағы,келімсегі,қаңғырғын,тозған қазағы болып қалғанымыз,аяқ асты енді ***«сол Монғолияға қайтуға жол жоқ болып»*** осылай өмірімiздің еш болғаны,ұрпағымыздың обалына және Монғолдардың күлкісіне калып,үлкен үлкен пәлеге өтірік «***Көші кон***» саясатына,айткан,сөйлеген сөздеріне катты алданылып,**Нұрсұлтан Әбішұлына** катты сеніп жүріп ұрынғанымыз,далада калып,каншама жылғы еңбегіміздің және маңдай теріміздің текке кеткеніне,картайғанда еш зейнетакысыз қалғанымыз,жәрдемақыға қарап, тиын санап,күн көріссіз қалғанымызға қатты өкініп,мына **кымбатшылык заманында моральдык,психологиялық,материальдык жағынан қиналатын болдырғынына реніштіміз.**Оны жасыратын не бар? Ұят болса,оқыған тоқыған,жоғарыдағы аты аталған,ел басқарып отырған сіздер,басшылар,депутаттар ұялсын. Халықтан өздері қаншама есе артық айлық жалақы алады? Ол акша кімдікі.Халықты ойламаған,алдап соққан, солай етуге ұялмай **осындай заң шығарып отырғандар**,өздері көшіпте көрмеген,көшудің не екенінде түсініп,білмейтін,ұкпайтын,орысшалаған,өте жоғарғы деңгейдегі айлық жалақыны ұялмай алатын,ұялмай осылай істеп,тоздырғанына карамастан халық алдына шығатындарға сіздер арқылы сәлем жолдаймыз.**Біздің істеген еңбек жылдарымызды және мазак етіп шығарған заңдарыңызды қайта қарап,заңдарыңызды қайта өзгертіп,зейнетақымызды ел катарлы дұрыстан,әділдікпен өзгертіп,косып берулеріңізді өтінеміз.**

Ал,**Шаяхмет Бұрқанұлы 1991**-жылы ҚР-ның орысы көп солтүстік өңірге **казақтың санын көбейту** саясатын түсініп,колдап,сол саясатты ұстанып,**Князов Николай Трифоновичтың** және **Қаратай Тұрысов** марқұмдардың колдауымен ҚР-сы Президентінің атынан жаңа автомашина бергізіп,**Монғолиядан** қаншама ел көшіріп әкелді және **26 жыл бойы** көші қон,шеттен келген казақтарды құжаттандыру саласында,оларды қоғамға бейімдеу,колдау,заңды көмек көрсету,олардың құқығын қорғауда осы күнге дейін адал еңбек етуде. Оның еңбегін дұрыс бағалап **ҚР-сы тәуелсіздігінің 10 жылдығында** **С.В.Кулагин** сыйға квартираның кіл-тін беріп бір қуантты.Оғанда тәуба. **2015**-жылы Павлодар облысының әкімі **Ерлан Арын** құрмет граматасымен марапаттап,дұрыс түсініп еді.Басқа әкімдер-**Б.Шаяхметті** - «***өте әділ,адалдығы,ұнамаса кемшілікті,олқы-***

лықты,заң бұзушылықты бетпе бет,тура бетіне ашық айтатындыгын дұрыс түсінбей,бюрократтық көзқараспен қарсыласы санайтындыгынан » болып,қыспақтап,есігінен қаратпай өздерінің жауы санайды.**Екі елдеде өмірі мемлекеттік жоғарғы деңгейдегі лауазымда қызметте істеген,тәжірибелі азамат екендігін дұрыс түсіну қажет.** Енді,міне зейнетақыда жоқ жәрдемақы - **12850** тенгеге қарап қалдыда өте ренішті. **Өкінішті.** Ол ел арасына беделді,өте ықпалды азамат екенін **Б.Бакауов** сияқты сауатсыз,білімі таяз әкімдер бірігіп жұмыс жасап **бар потенциальды пайдаланудың қажетті екенін білмейді,түсінбейді.** Осылай,не зейнеткер (*пенция жоқ*) емес,не бомж емес,не мүгедек (*3-топтың мүгедегі болғаннан болып*) емес,не жұмысты (*зейнет жасындағы азамат болып жұмысқа қабылданбағандықтан*) емес болып далада қалдық. Осыны дұрыс түсініп,еңбек жылдарымызды қайта қарап,тексеріп көріп,тоқтатқан мына мазақ ойын етіп,кемсітіп, мұқатып,бізге деген теріс пиғылдарыңызбен,теріс көз қарастарыңызбен бергізіп отырған зейнетақыны, жәрдемақыны қосып,өзгертіп берулеріңізді өтінеміз.

Біз келгелі **26 жыл бойы жазып,арызданып келген өзекті мәселе аты жөнімізд құжаттарымызда қазақша жазу мәселесінде қарап,шешетін уақыт келген шығар?** Мысалы: (*Жұқан Сәлменұлы*) және (*Қабылқызы Балапан*) - дегенді (Салмен Жухан) және (Хабыл балапан)-деп жазғанын қараңыздаршы?! Бұл **ҚР.Президентінің № 2923** (02.02.1996) **Жарғысына,ҚР.«*Көші қоп туралы заңына*»** ашық қарсыласып,шеттен келген **қазақтарды арнайы орыстандырып,** қаншама қазақ баласын мазақ,ойын етті. Осыны **1991-жылдан бері өткен 26 жылда осыны қолға алатын ҚР.Бас прокурорын,Ақордадан осыны дұрыс түсінетін, шешетін сауатты басшы таппадық.** Қазақ бізді-**ҚР.ІІМ**-нің арнайы,әдейлеп,өте қате жазып берген орыстандырғанына қараңызшы?! **Жарғымен заңды орындау гана емес** тіпті,дұрыс құжат тұрғой зейнетақысыз қалдырғанын түсіне аласызба? **Екі елдің арасында келіс сөз жүргізіп,осы мәселені шешуге елші,ҚР**-ның **Бас прокуроры, Сыртқы істер және Ішкі істер министрліктері,Еңбек-әлеуметтік даму министрлігі біздің елде жоқпа?** Моңғолия елімен қарым қатынас жоқпа? Ол елдің қал жағдайы жақсы емес. Дегенмен жер байлығы жетерлік. Кәзір,сол елдің **Құрылыс,архитектура,градостроительства министрі қызметін Бәделхан Қабдісіләмұлы**-деген Б.Шаяхметтің досы,кластасы атқарады.Ол бұрын **Баян-Өлгей аймағының әкімі,Ұлы Хурал депута-ты,үкімет мүшесі** болып абыроймен қызмет атқарып келді.**ҚР-да Парламентте бір депутатта жоқ.** Болмаса Ассамблейде бір мықты азаматымыз жоқ. **Жоғарыға дауысымыз жетпейді.** Билікте қалталылар ғана отырады. Біздің арамыздан (*мына түрімізбен*) қалталы біреу шыққанша **XXI**-ғасырда өтер. «*Ел басқарған азаматтар осыны оқыса,қол ұшын берсе*»-деп зор сеніммен сіздерге арызданудамыз. Біз сияқты тозғандар жетерлік. Осы мәселені біз екі отбасы атынан ғана көтеріп отырған жоқпыз. Әр облыс,аудан,қала, ауылдарда ойбайлап, ренішін қайда,қалай,кімге жеткізерін білдірерін білмей отырғандар жетерлік.Олар,артта Моңғолияда қалғандарға қабарлап,батсаппен жазып,айтып,ойбайлап отырғаны - **көштің тоқтауына әкеп соғуда.** Олардың балалары дүние жүзінің қай еліндеде оқиды. Осылай,бір-біріне тез қабар жетеді. Естіген қазақтардың «***ҚР-сына***» - деген түсінігіне,ұғымына,сеніміне,көз қарасына кері әсері тиетінін дұрыс түсіну керек. Министр **Т.Дюсенова** осы мәселе туралы **ТВ**-мен сөйлескенде ауыз ашпайды.Айтатыны «*мақтану, жақсы болдырып жатқаны туралы*» ғана. Біздің «*зейнетақысыз қалып,жәрдемақыға ғана қарап*,«*Саяси тұтқынның*» және «**Отаны,өз елі жоқ» жетімнің күнін көріп,тозып жүргеніміз туралы бір сөзіде жоқ.** Осы ренішімізді дұрыс түсініп,бізге нақты шешімді,анық жазбаша жауап берулеріңізд өтінеміз.

8 рет операциядан 8 рет наркоз алған Б.Шаяхметке III топ мүгедектігін бергізген Т.Дюсенова әділме? Останан (не?)-деп жауап береді?!

Сіздерден асыға жауап күтеміз.

Қосымшада: Жеке куәліктер көшірмесі.

Арызданушылар: Жұқан .... *Жұқан Сәлменұлы* .

Балапан .... *Қабылқызы Балапан*

.... *Шаяхмет Бұрқанұлы.* **23.10.2017-жыл.**

Заявление гр. ____________________
зарегистрировано за № _____ Дата принятия документов ____________
Фамилия, имя, отчество (при его наличии), должность и роспись лица, принявшего документы: ____________________

- -
(линия отреза)

Заявление гражданин (ки) ____________________
зарегистрировано за № ____ Дата принятия документов ____________
Обо всех изменениях, влекущих изменение размера выплачиваемых пенсии или пособия, а также изменении местожительства (в т.ч. выезд за пределы Республики Казахстан), анкетных данных, банковских реквизитов, обязуюсь сообщить в отделение Центра.
Предупрежден(а) об ответственности за предоставление не достоверных сведений и поддельных документов

____
(фамилия, имя, отчество (при его наличии) заявителя и подпись)

Общий трудовой стаж

с ____________________

Педагогический стаж

с ____________________

с записями в трудовой книжке

ОЗНАКОМЛЕН(А)

дата	Общий тр.стаж	Пед. стаж	Роспись

ХӨДӨЛМӨРИЙН ДЭВТЭР

Овог Салмэн

Нэр Жухан

Төрсөн он 1954

Боловсрол: бага, дунд, дээд

Мэргэжил Мужаан

Хөдөлмөрийн дэвтэр эзэмшигчийн гарын үсэг С. Жукан

Хөдөлмөрийн дэвтэр олгосон Хох-Хотолийн бага сургууль

19 81 оны 5 сарын 14-ны өдөр

(3-бет).

Монгол тілінен Қазақ тіліне аударма
(В скобках по Русски и записи по Монгольски)

Еңбек дәптер.
(Трудовая книга)
№ Жоқ (нет)

Әкесі (Отчество): Саллек (Салмэн)

Аты (Имя): Жуқан (Жухан)

Туған мерзімі (Дата рождения): 1954-ж/г

Білімі (Образование): (Жог/высш); (орта/сред); (баст/нач) бастауыш

Мамандығы (Профессия): плотник

Еңбек дәптер иесі қолы (Подпись владельца трудовой книги):

Еңбек дәптер берген (выдан): Баян-Өлгей аймақ. Цэнхэр ауылының Хох котол бастауыш 8 жылдық мектебі. «14».05.1981 год.

Аудармашы (Переводчик): ЖШС «Керей жолы» аудармашысы Шаяхмет Бұрқанұлы

Аудармашының: Қолы, мөрі (Подпись, печать): [signature]

Қазақстан Республикасы Павлодар облысы Павлодар қаласы «11».05. 2017 жыл (Казах...)
Шаяхмет Бұрқанұлы
Аудармашы
ЖШС "Керей жолы" ТОО
Переводчик

Мөрі: Баян-Өлгей аймақ. Хох котол бастауыш мектебі.
Аудармашы: [signature]

ҚАЗПОЧТА

КІМНЕН / ОТ КОГО: Б. Шайхмет, С. Жухан

ҚАЙДАН / ОТКУДА:

г. Аксу. ул 2-линия; Д-5

Павлодарская область РК

ИНДЕКС 140104

«Қазпошта» АҚ бірыңғай байланыс орталығы – сенім телефоны
Единый Контакт-центр – телефон доверия АО «Казпочта» 1499

ЭКСПО 2017

• Болашақ Энергиясы •

Астана Қазақстан

КІМГЕ / КОМУ / Н. Нигметулину

г. Астана, Дом Мажилиса Парламента

ҚАЙДА / КУДА /

Председателю Мажилиса

Парламента РК

ИНДЕКС 010000